

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie ze skargi T. K. i M. K.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym postanowieniem

Sądu Rejonowego w T. z dnia 2 grudnia 2015 r., sygn. akt I Ns [...]

wydanym w sprawie z wniosku T. K. i M. K.

przy uczestnictwie J. W. i M. W.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 26 kwietnia 2019 r.,

zażalenia wnioskodawców

na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 lipca 2018 r., sygn. akt I [...] Ca [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 30 lipca 2018 r. odrzucił skargę T. K. i M. K. o wznowienie postępowanie w sprawie zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z dnia 2 grudnia 2015 r. Podkreślił, że wnioskodawcy w dniu 30 maja 2018 r. wystąpili ze skargą o wznowienie postępowania w sprawie o zasiedzenie. Skarżący wskazali, że pojawił się nowy dowód w postaci zdjęć lotniczych, którymi dysponują od dnia 5 marca 2018 r. Na zdjęciach tych widać, zdaniem wnioskodawców, że sporna nieruchomość o numerze ewidencyjnym [...]5 była ciągle użytkowana przez kolejnych właścicieli działki nr [...]6 od 1958 r. Sąd Okręgowy przyjął w szczególności, że nowe okoliczności wskazane przez wnioskodawców nie mogłyby wpłynąć na treść ustaleń istotnych z punktu widzenia przesłanek stwierdzenia zasiedzenia nieruchomości.

Skarżący wnieśli zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c. przez zaniechanie przyznania wnioskodawcom przez Sąd Okręgowy w K. pełnomocnika z urzędu, wobec czego wnioskodawcy zostali pozbawieni możliwości obrony swoich praw, art. 403 § 2 k.p.c. przez błędne uznanie że dowód wskazany przez wnioskodawców nie jest dowodem nowym, oraz art. 410 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga o wznowienie nie opiera się na ustawowej podstawie nie tylko wtedy, gdy podana w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi któregośkolwiek z podstaw wskazanych w kodeksie postępowania cywilnego, lecz także wtedy, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, ale w rzeczywistości nie wystąpiła (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2015 r., IV CZ 24/15, niepubl.; z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13, niepubl., z dnia 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, niepubl., z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 36/06, niepubl., z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.). Na etapie badania dopuszczalności skargi ustalenie, czy opiera się ona na ustawowej podstawie, powinno być dokonane na podstawie okoliczności i twierdzeń w niej zawartych, bez weryfikowania ich prawdziwości

(postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, niepubl., z dnia 20 października 2016 r., II CZ 105/16, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CZ 44/16, niepubl.).

Zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c., podstawą wznowienia postępowania jest późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Podstawą wznowienia postępowania nie może być każda nowa okoliczność, lecz tylko taka, która dotyczy przedmiotu sporu, istniała już w trakcie zakończonego postępowania i nie została wówczas przytoczona, gdyż była stronie nieznana i miała dla niej wtedy charakter nieujawnialny (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNC 1969, nr 12, poz. 208). Niewiedza o okolicznościach faktycznych czy środkach dowodowych musi wynikać z przyczyn obiektywnych, a nie z zaniechania strony postępowania czy jej pełnomocnika. W konsekwencji nie mogą być uwzględnione okoliczności wynikające już z materiału procesowego, jeżeli zostały one pominięte przez stronę na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 52/09, niepubl., z dnia 16 stycznia 2013 r., II CZ 155/12, niepubl. i z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 163/16, niepubl.).

W niniejszej sprawie nie można zgodzić się z Sądem Okręgowym, że podstawa wznowienia wskazana przez skarżących, formalnie odpowiadająca art. 403 § 2 k.p.c., w rzeczywistości nie wystąpiła. Ocena zaś, że zdjęcia pochodzące z lat 1958, 1980, 1991, 1997 i 2004 nie mogłyby mieć wpływu na wynik sprawy, jest zdecydowanie zbyt pochopna na tym etapie postępowania. Trafny jest zatem zarzut naruszenia art. 403 § 2 k.p.c., a w konsekwencji również art. 410 § 1 k.p.c.

Zgodnie z poglądem utrwalonym w orzecznictwie, odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu co do zasady nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw. Inaczej jest wtedy, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub

prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, niepubl. oraz z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CZ 58/15, niepubl.; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 marca 2005 r., III CSK 533/04, niepubl.; z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, niepubl.; z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, niepubl.; z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 50/08, niepubl.; z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 385/12, niepubl.; z dnia 29 września 2017 r., V CSK 14/17, niepubl.). Stosownie do jeszcze dalej idącego poglądu, pozbawienie możliwości obrony interesów spowodowane tą przyczyną występuje tylko w rzadkich i wyjątkowych przypadkach oczywiście wadliwej oceny zdolności poznawczych, intelektualnych i komunikacyjnych strony, która jest tak dalece nieporadna, że jej osobiste uczestnictwo i obrona interesów w postępowaniu jest jedynie formalnym pozorem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 167/13, niepubl.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że choroba lub inna ułomność psychiczna strony sama przez się nie powoduje nieważności postępowania z powodu niemożności obrony przez stronę swych praw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 38/04, niepubl.; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 50/08, niepubl.; z dnia 19 lutego 2010 r., IV CSK 318/09, niepubl.). W okolicznościach niniejszej sprawy skarżący nie mogą być uznani za osoby nieporadne. Przeciwnie, całkiem nieźle sobie poradzili pisząc skargę o wznowienie postępowania. Nie budzi zatem wątpliwości, że odmowa ustanowienia dla skarżących pełnomocnika z urzędu nie spowodowała nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 1 i § 3 k.p.c.).

a

aj